

AHMET YAŞAR OCAK HAYATI VE ESERLERİ

LIFE AND WORKS OF AHMET YAŞAR OCAK

Muhammet KEMALOĞLU

ÖZET

Ahmet Yaşar Ocak, Türk ve İslam Kültür Tarihi konusunda günümüzün en önde gelen tarihçilerinden birisidir. İlmî ve fikrî alanda çok sayıda kitap ve makale yayımlamıştır. Bu çalışmada hayatı boyunca kazandırdığı eserler tek tek incelenerek bir bibliyografya çalışması sunulmuştur. Ahmet Yaşar Ocak, özellikle heterodoks İslam'a dair çalışmaları ile tanınmıştır. Ocak'ın 1980'den beri yayımlanan eserlerinin arasında Babailer İsyanı, Bektaşî Menâkıb-nâmelerinde İslâm Öncesi İnanç Motifleri, İslam-Türk İnançlarında Hızır yahut Hızır-İlyas Kültü, Osmanlı İmparatorluğunda Marjinal Sûfilik: Kalenderîler, Kültür Tarihi Kaynağı Olarak Menâkıb-Nâmeler, Türk Folklorunda Kesik Baş, Türk Sufiliğine Bakışlar, Osmanlı Toplumunda Zındıklar ve Mülhidler, Türkler, Türkiye ve İslâm, Alevî ve Bektaşî İnançlarının İslâm Öncesi Temelleri bulunuyor. Çalışmamızda Ahmet Yaşar Ocak tarafından yayınlanan 20 kitap, 179 makale ve 13 madde tespit edilebilmiş; bunlar yayın tarihleri esas alınarak liste hâline getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ahmet Yaşar Ocak, Türk tarihi, Türk ve İslam kültür tarihi, tasavvuf, Alevi, Bektaşî, inançlar.

ABSTRACT

Ahmet Yasar Ocak, is one of today's leading historians in Turkish and Islamic cultural history. He has published numerous books and articles in scholarly and intellectual fiels. This study presents a bibliography by examining his studies written throughout his life. Ahmet Yaşar Ocak, especially known for his studies of heterodox Islam. Among the works which were published since January 1980 are Rebellions of Babailer, Motifs of Pre-Islamic Religion in Bektashi Menâkıbnâme, Cult of Hızır or Hızır-Ilyas in Islam-Turkish Beliefs, The Marginal Sufism in Ottoman Empire: Kalenderî, Menâkıbnâme as a Culturel History Source, Severed Head in Turkish Folklore, Overview of Turkish Sufism, Pagans and Mulhid in Ottomon Society, Turks, Turkey and Islam, Fundemantals of Alevi and Bektashi Beliefs in Pre-Islam. In this study, 20 books and 179 articles and 13 items were identified published by Ahmet Yaşar Ocak and these were brought into the list on the basis of release dates.

Key Word: Ahmet Yasar Ocak, Turkish history, Turkish and Islamic cultural history, sufism, Alevi, Bektashi, beliefs.

GİRİŞ

Ahmet Yaşar Ocak, 1946 yılında Yozgat'ta doğdu. İlkokuldan sonra, Yozgat İmam-Hatip Okulu'na girdi. O zamanlar eğitim süresi 7 yıl bu okulu 1963'te bitirdikten sonra, İstanbul Yüksek İslam Enstitüsü (M.Ü. İlahiyat Fakültesi)'ne girdi. 1967 yılında İlahiyat lisansını tamamladıktan sonra, tarih tahsili yapmayı istediğinden hariçten lise sınavlarına girip İstanbul Bakırköy Lisesi'nden mezun oldu. Aynı yıl üniversite sınavını kazanarak İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'nde tarih lisansına başladı ve 1971'de bu bölümden mezun oldu. 1972'de Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve İdari Bilimler Fakültesi (şimdiki Edebiyat Fakültesi) Tarih Bölümü'ne asistan olarak girdi. Prof. Nejat Göyünç yönetiminde başladığı yüksek lisansını 1974'te bitirip Fransız hükümetinin verdiği bursla Strasbourg Üniversitesi Beşerî Bilimler Fakültesi'ne gitti ve Türkoloji Bölümü'nde Prof. Irene Melikoff yönetiminde doktora çalışmasına başladı. 1978'de La Revolte des Babais: Un Mouvement Socio-religieux en Anatolie au XIIIe Siecle isimli tezi ile doktora eğitimi tamamladı. 1978'de İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'nde öğretim görevliliğine atandı. 1983'te doçent, 1988'de profesör oldu. Doçentlik ve profesörlüğünü ise Hacettepe Üniversitesi Tarih bölümünde yaptı. Ahmet Yaşar Ocak; tasavvuf ve kaynağı konusundaki fikirleriyle, tasavvufa ve Türk kültürünün diğer öğelerine İslam dışı ve heteredoks kaynaklar arama gayretiyle dikkati çeker. Irene Melikoff'un öğrencisidir.

BAZI ESERLERİ HAKKINDA

“Türkler, Türkiye ve İslâm” ve “Türk Sûfliğine Bakışlar” adlı eserlerinde, Mevlânâ, Hacı Bektaş-ı Velî, Yûnus Emre ile Ahîlik, Alevilik ve Bektaşilik konularını irdeliyor. Tasavvufun kesinlikle İslâmî kaynaktan doğmadığına inanır. “Tarihsel perspektif içinde tasavvuf, bizzat teorik çerçevede İslâm'ın içinden doğan bir mistik vakıa olmaktan ziyade, zühd hareketinin İslam'ın ilk yüzyılından itibaren çeşitli dini-mistik geleneklerin yaşattığı sentezin ürünüdür.” der. Ocak, tasavvufun yanı sıra sûfilere de gayr-i İslâmî düşüncelere sahip olmak özelliğiyle vasfetmekten çekinmez. Ona göre birçok mutasavvıfın tasavvufi teorileri İslâm'ın tevhit inancına terstir (Ocak, 1999: 164-167). Yine Ahmet Yaşar Ocak, Bayezid-i Bistamî, Cüneyd-i Bağdadî ve Hallac-ı Mansur gibi sûfilere İslam dışı ilan ederken (1999: 167); Yunus Emre ve Yusuf-u He-

medanî gibi Sünnî oldukları bilinen sûfilere de heteredoks olarak ilan eder (1996: 55-121).

“Osmanlı İmparatorluğunda Marjinal Sûfîlik: Kalenderîler” adlı eserinde İslam’ın ilk yüzyıllarında Irak, İran, Maveraünnehir Bölgesi’ndeki Melamilik, Zerdüştlük, Budizm ve Manihaizm’in Kalenderîliği doğurduğunu; bazı ufak farklılıklarla Haydarilik, Rum Abdallarının, Camilik, Torlakların, Şemsilerin aslında Kalenderîğin farklı yorumlarından başka bir şey olmadığını söyler. Yine aynı eserde, Hacı Bektaş’ın aslında Vefai (Haydari) bir Kalender Şeyhi, Bektaşîliğin Kalenderîliğin bir kolu, Hacı Bektaş’ın Kalenderîliğinden dolayı mücerret (evlenmemiş) olduğunu, Hacı Bektaş’ın Sünnilik ile hiçbir alakasının olmadığını vurgular.

“Türkler, Türkiye ve İslâm: Yaklaşım, Yöntem ve Yorum Denemeleri” adlı eseri, Türk, Ortodoks, heterodoks, halk ya da fundamentalist gibi tartışılan İslamiyet kavramına açıklık getirmeyi amaçlayan 10 makaleden oluşmaktadır. Kemalist Müslümanlık’ı, Alevilik, heterodoks ya da “sapkın” sıfatıyla anılan değişik İslamiyet yorumlarını ele alan yazılar ise kitabın önemini ve zenginliğini artırır.

“Ortaçağlar Anadolu’sunda İslam’ın Ayak İzleri” adlı çalışması, “İnanç ve İdeoloji” ve “İslâm ve Modernite” başlıkları altında iki bölümden oluşmaktadır. Eser, “Türk ve Türkiye Tarihinde İslâm’ı Çalışmak Yahut Arı Kovanına Çomak Sokmak”, “Kutb ve İsyan: Osmanlı Mehdi Hareketlerinin İdeolojik Arka Planı ve Buna Muhalefet Problemi”, “Bektaşî Menâkıb-nâmelerinde Tenasüh İnancı”, “Türkiye Selçukluları ve İslam”, “Türkiye, Üniversiteler ve Sosyal Bilimler”... vb. başlıklı on sekiz makale içermektedir.

“Osmanlı Sufiliğine Bakışlar” adlı kitap, dinî tarihimizin Sarı Saltuk, Şeyh Hüseyin-i Ahlatî, Bünyamin-i Ayaşî, İsmail Maşukî gibi bazı önemli figürleriyle Kalenderiler, Bektaşîler, Bayrami Melamileri gibi zümreler hakkında yazılmış makalelerden oluşur.

“Alevî ve Bektaşî İnançlarının İslâm Öncesi Temelleri” adlı eserinde, eski Türk inançlarının, Şamanizmin, Uzakdoğu ve İran dinlerinin, Hristiyanlığın, Yahudiliğin, putperestliğin İslam öncesi dönemde Türk topluluklarını nasıl etkilediği ve İslam sonrasına hangi motifleri miras bıraktığı üzerinde durulur. Dönemler ve dinler boyunca var olan kültürel, doğüstü inanışlara, sağaltma ritüellerine, “hayır” ve “şer” alametlerine dikkat çeker. Kitap başlıkları; Bektaşîlik ve Alevîlikteki İslâm Öncesi

İnanç Motiflerinin Kaynakları Olarak Türklerin Girdikleri Dinler, Eski Türk Dinleri Kaynaklı Motifler (Tabiat Kültürleri), Şamanizm Kaynaklı İnanç Motifleri, Uzak Doğu ve İran Dinleri Kaynaklı İnanç Motifleri, Kitab-ı Mukaddes Kaynaklı İnanç Motifleri'dir.

Aleviliğin tarihsel altyapısını, Anadolu'da İslam-Türk heterodoksisinin teşekkülünü anlatan "Babailer İsyanı" adlı kitap; giriş, beş bölüm, sonuç ve ekler bölümlerinden oluşmaktadır. Giriş bölümünde kaynak ve araştırmalar, birinci bölümde Babailer isyanının sebepleri, ikinci bölümde Babailer isyanının sosyal tabanı ve ideolojisi, üçüncü bölümde Babailer isyanı, dördüncü bölümde Babailer isyanının tahlili, beşinci bölümde isyan sonrası dini-mistik bir akımın doğuşu, Babai hareketi ve türevleri, sonuç bölümü, ekler bölümünde ise çeviri metinler, harita ve tablolar yer almaktadır. Yazar, kitabın tüm bölümlerinde kaynak vermeye gayret göstermiş, Babailer isyanının kaynaklarını çağdaş (birinci el) ve sonraki (ikinci el), Babai hareketine mensup şeyhlerin faaliyetlerine dair kaynakları Arap vekayinâmeleri, Osmanlı vekayinâmeleri ve diğer değişik kaynaklar olmak üzere tasnif etmiştir.

Ahmet Yaşar Ocak'ın bir kısım araştırma ve değerlendirmelerini bir araya getirerek oluşturduğu "Türk Sufiliğine Bakışlar" isimli eseri iki bölüme ayrılabilir. İlki, Türkiye'de tarihe nasıl bakıldığı, kavramlara yaklaşım ve Türk sufiliğinin temelleri üzerine yazarın tezlerini içerir. İkinci bölümünde ise Türk sufiliğinde sembol olmuş bazı isimler üzerine yoğunlaşır ve günümüz Alevi-Bektaşî anlayışının kökeni, doğuşu üzerine tezlerini ortaya koymaya çalışır.

"Sarı Saltık Popüler İslâm'ın Balkanlar'daki Destanî Öncüsü" adlı bu çalışmada Sarı Saltık'ın hayatı çerçevesinde, Sarı Saltık kimdir, mistik bir şahsiyet midir?, Balkanlardaki İslâmlaşmanın Osmanlıya tesiri olmuş mudur?, bazı Hristiyan azizlerinin Sarı Saltık'la alakası var mıdır?, Sarı Saltık, Anadolu ve Balkanlar'daki Alevî ve Bektaşî geleneği hangi konuma sahiptir? gibi sorulara cevap arar. Kitap dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Anadolu'dan hareket eden Türklerin Balkanlar'a ilk yerleşimi, ikinci bölümde Sarı Saltık'ın menkabevî hayatı, üçüncü bölümde Sarı Saltık'ın tarihî hayatı, dördüncü bölümde ise Sarı Saltık kültürü: tekkeleri, mezarları, türbeleri, makamları, Bektaşîlik ve Alevilik'teki yeri konularına yer verilmektedir.

"Ortaçağ Anadolu'sunda İki Büyük Yerleşimci (Kolonizatör) Derviş Yahut Vefaiyye ve Yeseviyye Gerçeği" adlı eseri esas itibarıyla birbiriyle ilişkisi oldukça zayıf olan iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm Dede Garkın'a, ikinci bölüm

ise Emîrci Sultan'a ayrılmıştır. Ocak, her iki şeyhi de 13. yüzyıl Anadolu'sunun din tarihine yön vermiş "yerleşimci" dervişler zümresinden saymaktadır.

ÜYELİKLERİ:

- Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü aslı üyeliği.
- Leiden Brill The Ottoman Heritage Serisi Danışma Kurulu Üyeliği (1998'den bu yana, Brill (Leiden) Yayınevi'nin Halil İnalçık ve Suraiya Faroqhi yönetiminde yayımlamakta olduğu The Ottoman Heritage dizisi).
- Journal of the History of Sufism (Paris) in Danışma Kurulu Üyeliği (1997'den beri)
- Osmanlı Araştırmaları Dergisi'nin Danışma Kurulu Üyeliği
- İslam Araştırmaları (İSAM) Dergisi'nin Danışma Kurulu Üyeliği
- Türk Kültürü Dergisi'nin Hakem Kurulu Üyeliği
- OTAM Dergisi'nin Danışma Kurulu Üyeliği
- Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Dergisi'nin Danışma Kurulu Üyeliği
- 1983'ten beri Türk Tarih Kurumu
- 1997'den beri Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı üyesi
- 1993-1997 arası H.Ü. Türkiyat Araştırmaları Merkezi Başkanlığı

BİBLİYOGRAFYA

Kitaplar

OCAK, Ahmet Yaşar (1980), Babaîler İsyanı, İstanbul: Dergâh Yayınları (1. bsk).

(1982), Veysel Karanî ve Üveysîlik, İstanbul: Dergâh Yayınları (İkinci baskısı, Sûfilik Geleneğinin Efsânevî Öncüsü: Veysel Karenî ve Üveysîlik adıyla 2002 tarihinde aynı yayınevince yapılmıştır).

(1983), Bektaşî Menâkıbnâmelerinde İslam Öncesi İnanç Motifleri, İstanbul: Enderun (Gözden geçirilmiş bsk. Alevî ve Bektaşî İnançlarının İslâm Öncesi Temelleri, 2000, İstanbul: İletişim).

(1989), La Revolte de Baba Resul ou la Formation de l'Heterodoxie Musulmane en

- Anatolie au XIIIe Siecle, Ankara.
- (1989), Türk Folklorunda Kesikbaş Kültü (Tarih-Folklor İlişkisinden Bir Kesit), Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları.
- (1990), İslam-Türk İnançlarında Hızır Yahut Hızır-İlyas Kültü, Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları (Genişletilmiş 2. bsk.).
- (1992), Osmanlı İmparatorluğu'nda Marjinal Sufilik: Kalenderîler (XIV-XVII. Yüzyıllar), Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- (1992), Kültür Tarihi Kaynağı Olarak Menâkıbnâmeler (Metodolojik Bir Yaklaşım), Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- (1995), Elvan Çelebi, Menâkıbu'l-Kudsıyye fî Menâsıbi'l-Ünsıyye: Baba İlyas-ı Horasânî ve Sülâlesinin Menkabevî Tarihi, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- (1996) Babaîler İsyanı Alevîliğin Tarihsel Altyapısı Yahut Anadolu'da İslâm-Türk Heterodoksisinin Teşekkülü, İkinci Baskı, İstanbul: Dergâh Yayınları, (Bu baskı 1980 yılındaki ilk baskının genişletilmiş ve yeniden düzenlenmiş şeklidir).
- (1996), Türkiye'de Tarihin Saptırılması Sürecinde Türk Sufiliğine Bakışlar, İstanbul: İletişim Yayınları (Bu kitap akademik ve popüler bazı makalelerin toplu basımıdır).
- (1998), Osmanlı Toplumunda Zındıklar ve Mülhidler Yahut Dairenin Dışına Çıkanlar (15.-17. Yüzyıllar), İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yay.
- (1999), Türkler, Türkiye ve İslam: Yaklaşım, Yöntem ve Yorum Denemeleri, İstanbul: İletişim.
- (2002), Sarı Saltık: Popüler İslâm'ın Balkanlar'daki Destanı Öncüsü (XIII. Yüzyıl), Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- (2005), (Hazırlayan), Osmanlı Toplumunda Tasavvuf ve Sufiler, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- (2005), (Edited by), Sufism and Sufis in Ottoman Society, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- (2005), (Hazırlayan), Tarihten Teolojiye: İslam İnançlarında Hz. Ali, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

- (2005), (Edited by), *From History to Theology Ali in Islamic Beliefs*, Ankara: TTK.
- (2006), (Editör), *Anadolu Selçuklular ve Beylikler Dönemi Uygarlığı*, I, Ankara: T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.
- (2009), (Editör), *Geçmişten Günümüze Alevî-Bektaşî Kültürü*, Ankara: T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.
- (2011), *Ortaçağ Anadolu'sunda İki Büyük Yerleşimci (Kolonizatör) Derviş Yahut Vefaiyye ve Yeseviyye Gerçeği*, Ankara: Gazi Üniversitesi Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Merkezi Yayını.

MAKALE-BİLDİRİ VE ANSİKLOPEDİ MADDELERİ

- OCAK, Ahmet Yaşar (1970-1973), “Milli Mücadelede Çapanoğlu İsyanı”, *Türk Kültürü Araştırmaları*, VII-X: 83-149.
- (1978), “Emirci Sultan ve Zaviyesi”, *Tarih Enstitüsü Dergisi*, sayı 9, 129-208.
- (1978), “Zâviyeler: Dinî, Sosyal ve Kültürel Tarih Açısından Bir Deneme”, *Vakıflar Dergisi*, Sayı XII: 247-269.
- (1979), “Sarı Saltuk ve Saltuknâme”, *Türk Kültürü*, XVII, sayı 197:266-275.
- (1979), XIII ve XIV. Yüzyıllar Anadolu Türk Tarihi Bakımından Önemli Bir Kaynak: *Menakıb'ul-Kudsiya fi Menasib'il-Unsiya*”, *Tarih Dergisi* (Ord. Prof. İ. Hakkı Uzunçarşılı Hâtıra Sayısı), Sayı XXXII: 89-102.
- (1979), “Les Menakıb'ul-Kudsiya fi Menâsib'il-Unsiya: Une Source Importante pour l'Histoire Religieuse de l'Anatolie au XIIIe Siècle” *Journal Asiatique*, CCLXVII, 345-356.
- (1979-1983), “XVII. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nda Dinde Tasfiye (Püritanizm) Teşebbüslerine Bir Bakış: Kadızâdeliler Hareketi”, *Türk Kültürü Araştırmaları*, XVII-XXI, 208-225.
- (1980), “Un Cheik Yesevi et Babai dans La Première Moitié du XIIIe Siècle en Anatolie:Emirci Sultan”, *Turcica*, XII, 114-124.
- (1981), “Bazı Menâkıbnâmelere Göre XIII-XV. Yüzyıllardaki İhtidâlarda Heterodoks Şeyh ve Dervişlerin Rolü”, *Osmanlı Araştırmaları (The Journal of Ottoman Studies)*, II: 31-42.

- (1981), “Kalenderîler ve Bektaşîlik”, Doğumunun 100. Yılında Atatürk’e Armağan, İstanbul: İ. Ü.Edebiyat Fakültesi, 297-308.
- (1981), “Doç. Dr. Abdurrahman Güzel, Kaygusuz Abdal, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara 1981”, Osmanlı Araştırmaları, II: 243-252.
- (1981), “Selçuklu ve Osmanlı Dönemi Tekkelerinde Dini-Tasavvufî Eğitime Genel Bakış”, I. Türkiye’de Din Eğitimi Semineri, Ankara: AÜ. İlahiyat Fakültesi, 73-80.
- (1981), “Babailer İsyamı’nın Tenkidine Dair”, Hareket, sayı: 24, Eylül, 36-44.
- (1981), “Selçuklu Müesseseleri ve Anadolu’da İslamiyet’in Yayılışı (Osman Çetin) İsimli Esere Dair”, Hareket, sayı: 24, Eylül, 77-80.
- (1981-1982), “Türk Heterodoksi Tarihinde Zındık, Hâricî, Rafizî, Mülhid ve Ehl-i Bid’at Terimlerine Dair Bazı Düşünceler”, Tarih Enstitüsü Dergisi, XII, 507-520.
- (1982), “Bektaşî Menâkıbnâmelerinde Tenasüh İnancı”, II. Milletlerarası Türk Folklor Kongresi Bildirileri, Ankara: Kültür Bakanlığı, IV, 397-408 (Ayrıbasım).
- (1982), “Quelques remarques sur le role des derviches kalenderis dans les mouvements populaires dans l’Empire Ottoman au XVe et XVIe siecles “, Osmanlı Araştırmaları, III: 69-80.
- (1984), “Oğlu Elvan Çelebi’ye Göre Mutasavvıf Âşık Paşa”, XX. Ahilik Bayramı Kongresi Bildirileri, Kırşehir, 75-80.
- (1985), “İbn Kemal’in Yaşadığı XV.ve XVI. Asırlar Türkiye’sinde İlim ve Fikir Hayatı”, Şeyhülislam İbn Kemal Sempozyumu, 26-29 Haziran (Ayrıbasım), 31-40.
- (1985), “Elvan Çelebi’nin Menâkıbnâmesi hakkında”, Türk Yurdu, Sayı: 270, Ekim, 374-381.
- (1986), “Zâviye”, İslâm Ansiklopedisi, (Suraiya Faroqhi ile birlikte), XIII, 468-476.
- (1986), “Hacı Bektaş Veli’nin Tarihî ve Tasavvufî Şahsiyeti”, Hacı Bektaş Veli Anma Töreni, 44-51.
- (1986), “Tarih ve Efsanenin Bir Kavşak Noktası: Türk Folklorunda Kesikbaş”, III.

- Milletlerarası Türk Folklor Kongresi Bildirileri, Ankara: Kültür Bakanlığı, I: 203-212.
- (1986), “Anadolu Selçukluları, Beylikler ve Osmanlı Dönemi Düşünce Tarihinin Bazı Meseleleri”, Uluslararası I. İslam Araştırmaları Sempozyumu, İzmir: Dokuz Eylül Ün. İlahiyat Fakültesi, 301-315.
- (1988), “Ab-ı Hayat”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, I : 1-3.
- (1989), “Alevi”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, II: 368-369.
- (1989), “Türk Tarihinin Kaynağı Olarak Bektaşî Menâkıbnâme (Vilâyetnâme)’lerinin Mahiyeti”, IX. Türk Tarih Kongresi (Bildiriler), Ankara: Türk Tarih Kurumu, 1239-1247.
- (1989), “Paul Ricaut ve XVII.Yüzyıl İstanbul’unda Osmanlı Resmi Düşüncesine Karşı Zümreler”, Türk Kültürü Araştırmaları, XXVII/1-2, 233-244.
- (1989), “XV.-XVII. Yüzyıllarda Osmanlı İmparatorluğu’nda Zendeka ve İlhad meselesi”, V. Milletlerarası Türkoloji Kongresi Bildirileri, İstanbul: İ. Ü. Türkiyat Enstitüsü, II, 467-472.
- (1989), “La tete coupee dans le folklore turc: Un point de rencontre de l’histoire et de la legende”, EDBM, 14, 75-80.
- (1990), “Nasreddin Hoca’nın Yaşadığı Sosyal Çevre”, I. Milletlerarası Nasrettin Hoca Sempozyumu Bildirileri, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 275-282.
- (1990), “XVI. Yüzyıl Osmanlı Anadolusu’nda Mesîyanik Hareketlerin Bir Tahlil Denemesi”, V. Milletlerarası Türkiye Sosyal ve İktisat Tarihi Kongresi (İstanbul 21-25 Ağustos 1989-Tebliğler), Ankara (Ayrıbasım), 817-825.
- (1990), “Kanûnî Sultan Süleyman Devrinde Osmanlı Resmi Düşüncesine Karşı Bir Tepki Hareketi: Oğlan Şeyh İsmail-i Mâşuki”, Osmanlı Araştırmaları, X, 49-58.
- (1990), ”Türkiye’de Alevilik Meselesi”, TY, sayı: 36, Ağustos, 4-7.
- (1990), ”Çağdaş Türk Aydını ve Yakın Tarih Perspektifi İçinde Türkiye’de İslam Gerçeği”, I. Kutlu Doğum Haftası (Bildiriler), Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 77-84.

- (1991), "XIII.-XV. Yüzyıllarda Anadolu'da Türk-Hıristiyan Dinî Etkileşimler ve Aya Yorgi (Saint Georges) Kültü", *Belleten* 214, 661-673.
- (1991), "Kanûnî Sultan Süleyman Devrinde Bir Osmanlı Heretiği: Şeyh Muhyiddin-i Karamanî", Prof. Dr. Bekir Kütükoğlu'na Armağan, İstanbul: İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Tarih Araştırma Merkezi, 473-484.
- (1991), "Les Réactions Socio-Religieuses Contre l'Idéologie Officielle Ottomane et la Question de Zendeqa ve İlhad (Hérésie et Athéisme) Au XVIe Siècle", *Turcica*, XXI-XXIII, s.71-82.
- (1991), "Milletlerarası Ahmed-i Yesevî ve Yunus Emre Sempozyumları Münasebetiyle Türkiye'de Kültür Tarihi Araştırmaları Hakkında Düşünceler", *Türkiye Günlüğü*, sayı: 16, Güz, 142-145.
- (1991), "Anadolu: Türkleşmesi ve İslâmlaşması", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, III: 110-116.
- (1991), "Âşık Paşa: Tasavvufî Şahsiyeti", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, IV: 3.
- (1991), "Baba İlyas", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, IV: 368.
- (1991), "Baba İshak", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, IV: 368-369.
- (1991), "Babailik", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, IV: 373-374.
- (1991), "Alevilik ve Bektaşılık Hakkındaki Son Yayınlar Üzerinde (1990), Genel Bir Bakış ve Bazı Gerçekler", *Tarih ve Toplum*, sayı 92, 115-120.
- (1991), "Bir XIII. Yüzyıl Mutasavvıfî ve Sûfisi Olarak Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî". IV. Millî Mevlânâ Kongresi (Tebliğler), (12-13 Aralık 1989), Konya: S. Ü, 139-146.
- (1991), "Türkiye'de Yunus Emre Araştırmaları Üzerinde Genel Bir Değerlendirme ve Yunus Emre Problemi", VIII. Vakıf Haftası Kitabı (Türk Vakıf Medeniyeti Çerçevesinde Yunus Emre ve Dönemi Semineri, 4 Aralık 1990, Bildiri), Ankara: Vakıflar Genel Müdürlüğü, 29-33.
- (1991), "Bir XIII. Yüzyıl Mutasavvıfî ve Sûfisi Olarak Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî", 4. Millî Mevlânâ Kongresi (Tebliğler) 12-13 Aralık 1989, (Ayrıbasım), Konya:

Selçuk Üniversitesi, 139-146.

- (1991), "Günümüz Türkiye'sinde İslami Düşüncenin Bir Tahlil Denemesi ve Tarih Perspektifi", Düünden Bugüne İslam Dünyasında Zihniyet Değişiklikleri ve Çağdaşlaşma Problemleri, Bursa, 141-155.
- (1992), "Barak Baba", Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, V: 61-62.
- (1992), "Battal Gazi", Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, V: 204-205.
- (1992), "Battalnâme", Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, V: 207-208.
- (1992), "Bektaşilik", Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, V: 373-379.
- (1992), "Bozok Sancağı", Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, VI: 321-322.
- (1992), "Anadolu Türk Halk Sûfliğinde Ahmed-i Yesevî Geleneğinin Teşekkülü", Milletlerarası Ahmed Yesevi Sempozyumu Bildirileri, Ankara: Kültür Bakanlığı, 75-84
- (1992), "Türk Folklorunda Rum Abdalları", IV. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi, Ankara: Kültür Bakanlığı, 271-276.
- (1992), "Ideologie officielle et reaction populaire: un aperçu general sur les mouvements et les courants socio-religieux a l'epoque de Soliman le Magnifique", Soliman le Magnifique et Son Temps, Paris: Ecole du Louvre, 185-194.
- (1993), "Dağ: Eski Türkler'de dağ kültü", Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, VIII: 401-402.
- (1993), "Danışmendnâme", Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, VIII: 478-480.
- (1993), "Türk Dünyasında Ahmed-i Yesevi ve Yesevilik Kültürünün Yayılışı", Milletlerarası Hoca Ahmet Yesevi Sempozyumu Bildirileri, Kayseri: Erciyes Üniversitesi, 299-306.
- (1993), "Bünyâmin Ayaşî ve Bayramî Melâmîliği", Tarihte Günümüzde Ayaş ve Bünyâmin Ayaşî Sempozyumu, Ankara, 15-19.
- (1993), "Les milieux soufis dans les territoires du Beylicat ottoman et le probleme des Abdalan-ı Rum (1300-1389)", The Ottoman Emirate (1300- 1389), Institute for Mediterranean Studies, Edited.by Elizabeth Zachariadou, Crete University

Pres: 145-158.

- (1993), "XIV. Yüzyılın Ahlat'lı Ünlü Bir Sufi Feylesofu: Şeyh Bedreddin'in Hocası Şeyh Hüseyin-i Ahlati", Anadolu'da Türk Mührü, Ankara: Ahlat Kültür Vakfı Yayınları, 21-28.
- (1993), "Anadolu Sufiliğinde Ahmed-i Yesevi ve Yesevilik", Türk Dili, sayı: 204, Aralık, 581-587.
- (1993), "Türk Kültüründe Ahmed-i Yesevi'nin Yeri ve Önemi", IX. Vakıf Haftası Kitabı, Ankara, 35-38.
- (1994), "Ebu'l-Vefâ Bağdadi", Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, X: 347-348.
- (1994), "Türkiye Selçukluları Tarihçiliği Ölüyor mu? Veya Müşterek Bir Türkiye Selçukluları Tarihi ve Medeniyeti Zorunluluğu", Polemik, Mayıs-Haziran, 8-10.9
- (1994), "Türkiye'de Anadolu Selçukluları Din ve Tasavvuf Tarihi Araştırmacılığı Hakkında Bazı Düşünceler", III.Millî Selçuklu Kültür ve Medeniyeti Semineri Bildirileri, Konya: Selçuk Üniversitesi Selçuklu Araştırmaları Merkezi, 21-26.
- (1994), "II. Abdülhamit Dönemi İslâmcılığının Tarihi Arka Planı: Klâsik Dönem Osmanlı İslâmî'na Genel Bir Bakış Denemesi", Sultan II. Abdülhamid ve Devri Semineri, İstanbul: İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Tarih Araştırma Merkezi, 107-123.
- (1994), "XV.-XVI. Yüzyıllarda Osmanlı Resmî İdeolojisi ve Buna Muhalefet Problemi", XI. Türk Tarih Kongresi (Bildiriler), (Ayrı Basım), Ankara: TTK, 1201-1210.
- (1994), "Kalenderi Dervishes and Ottoman Administration From the Fourteenth to the Sixteenth Centuries", Manifestations of Sainthood in Islam, Edited by G. M. Smith-C. W. Ernst, İstanbul: The Isis Press, 239- 255.
- (1994), "Nathali Clayer, L'Albanie, Pays des Derviches; Les Ordres Mystiques Musulmans en Albanie a l'epoque post-ottomane (1912-1967)", Osmanlı Araştırmaları, XIV: 224-226.
- (1994), "Alevilik Bektaşilik Gerçeği ve Bazı Tezler", Türkiye Günlüğü, Sayı: 31, Aralık, 115-120.

- (1994), “Alevilik Problemi ve Türkiye”, Cem, Sayı: 42, Kasım, 10-12.
- (1995), “Önemli Bir Tarihi Toplantının Ardından: 1095 Clermont Konsili’nin ve Haçlı Seferi Çağrısı’nın 900. Yıldönümü Milletlerarası Kollokyumu”, Toplumsal Tarih, Sayı: 21, Eylül, 30-36.
- (1995), “Bir Eleştiriye Cevap yahut Türkiye’de Din ve Tasavvuf Tarihi Araştırmalarının Bazı Zaaflarına Dair”, Türkiye Günlüğü, sayı: 37, Kasım-Aralık, 5-14.
- (1995), “Anadolu Heterodoks Türk Sûfliğinin Temel Taşı: Hacı Bektaş-ı Velî el-Horasânî (?-1271)”, Yunus Emre, Nasrettin Hoca ve Hacı Bektaş-ı Veli Düşüncesinde Hoşgörü, Ankara: Kültür Bakanlığı Bilimsel ve Kültürel Araştırma Vakfı, 185-201.
- (1995), “Elvan Çelebi”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, XI: 63-64.
- (1995), “Emirci Sultan”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, XI: 153-155.
- (1995), “Türk Müslümanlığı: Çözüm Bekleyen Tarihsel ve Aktüel Bir Kimlik Problemi”, Türkiye Günlüğü, sayı: 33, Mart-Nisan, 34-40.
- (1995), “Türkiye’de Kültürel-İdeolojik Eğilimler ve Bir 13-14. Yüzyıl Halk Sûfisi Olarak Yunus Emre’nin Kimliği”, Uluslararası Yunus Emre Sempozyumu Bildirileri, Atatürk Kültür Merkezi, 79-88.
- (1995), “Türkiye’de Aleviliğin Sosyo-Kültürel Problemleri Üzerine Bir Yaklaşım Denemesi ve Bazı Düşünceler”, 1. Akdeniz Yöresi Türk Toplulukları Sosyo-kültürel Yapısı (Tahtacılar) Sempozyumu Bildirileri, Ankara: Kültür Bakanlığı Seminer Kongre Bildirileri, 149-155.
- (1995), “Remarques sur le role des derviches kalenderis dans la formation de l’ordre bektachi”, Bektachiyya Études sur l’ordre mystique des Bektachis et les groupes relevant de Hadji Bektach, İstanbul: Isis, 55-62.
- (1995), “Değişen Dünyada İslâm’ın Batıya dönük Yüzü: Günümüz Türkiye Müslümanlığına Genel Bir Bakış”, Türkiye Günlüğü, 35, Temmuz-Ağustos, 89-94.
- (1996), “700. Kuruluş Yıldönümünde Osmanlı İmparatorluğu’na Türkiye’den Bakışlar: Mukaddes ya da Zalim, Gericî Osmanlı”, Türkiye Günlüğü, 58, Kasım-Aralık, 18-22.

- (1996), “Türkiye’de Siyasi ve Toplumsal Uzlaşma Problemi ve İdeolojik Çatışmanın Merkezindeki İslam”, Türkiye Günlüğü, 42, Eylül-Ekim, 5-11.
- (1996), “Fütüvvet (Tarih)”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, XIII: 261-263.
- (1996), “Fütüvvetnâme”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, XIII: 264-265.
- (1996), “Hacı Bektaş-ı Veli”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, XIV: 455-458.
- (1996), “Hacı Bektaş Vilâyetnâmesi”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, XIV: 471-472.
- (1996), “Türkiye Tarihinde Merkezî İktidar ve Mevlevîler (XIII-XVIII. Yüzyıllar) Meselesine Kısa Bir Bakış”, II. Milletlerarası Osmanlı Devleti’nde Mevlevihaneler Kongresi Bildirileri (S. Ü. Türkiyat Araştırmaları Dergisi), Konya, Sayı 2, 17-22.
- (1996), “Türkiye’de Ahilik Araştırmalarına Eleştirel Bir Bakış”, I. Uluslararası Ahilik Kültürü Sempozyumu Bildirileri, Ankara: Kültür Bakanlığı, 129-138.
- (1996), “Un seldjoukide anatolien contemporain: Professeur Claude Cahen ou cinquante ans de recherches en histoire turque”, Arabica, XLIII : 116-134.
- (1996), “XIII-XVI. Yüzyıllar Anadolu Şehirlerinde Dini Sosyal Hayat: Selçuklular’dan Osmanlılar’a Genel Bir Bakış ve Problematik Bir Yaklaşım Denemesi”, Kentte Birlikte Yaşamak Üstüne, ed. Ferzan B. Yıldırım, İstanbul: WALD Yayınları, 73-100.
- (1996), “Remarques sur le role des derviches kalenderis dans la formation de l’Ordre bektachi”, Bektachiyya: Etudes sur l’ordre mystique des Bektachis et les groupes relevant de Hadji Bektach, ed. Alexandre PopovicGiles Veinstein, İstanbul : İsis, 55-62.
- (1997), “Fuad Köprülü, Sosyal Tarih Perspektifi ve Günümüz Türkiye’sinde Din ve Tasavvuf Tarihi Araştırmalarında Tarihin Saptırılması Problemi”, Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Konya, 3, 221-230.12.
- (1997), “İslâm, Tasavvuf ve Tarikatlar (Sosyal Tarih Perspektifinden Bir Bakış)”, Türkiye Günlüğü, sayı: 45, Mart-Nisan, 5-10.

- (1997), “Remarques sur les Rèpercussions de la Première Croisade en Anatolie Seldjoukide et dans l’Historiographie Turque Moderne”, *Le Concile de Clermont de 1095 et l’Appel a la Croisade*, Roma : Ecole Française de Rome, 313-323.
- (1997), “XVI. ve XVII. Yüzyıllarda Bayrâmî (Hamzavî) Melâmîleri ve Osmanlı Yönetimi”, *Belleten*, 230, 93-110.
- (1997), “Un aperçu général sur l’hétérodoxie musulmane en Turquie: Reflexions sur les origines et les caractéristiques du Kızılbaşisme (Alévisme) dans la perspective de l’histoire”, *Syncretistic Religious Communities in The Near East*, ed. Krizstina K. Bodrogi- Barbara K.Heinkele- A. OtterBeaujean, Leiden: Brill, 195-204.
- (1997), “Türkiye’de Kemalizm-İslam (yahut Şeriat) Kavgası veya Dayatmacılığın ve Tepkiselliğın Mücadelesi”, *TY*, Sayı:116-117, NisanMayıs, 22-28.
- (1998), “Uluslararası Önemli Bir Sempozyum ve Düşündürdükleri: Tarihsel Süreç İçinde Alevilik, Bektaşılık Nusayrilik (21-23 Kasım 1997, İSAV,İstanbul), *Cem*, sayı: 73, Ocak, 28-30.
- (1998), “Les Voies d’Allah: Les Ordres Mystiques dans le Monde Musulman, eds. A. Popovic-G. Veinstein, Editions Fayard, Paris 1996”, *Osmanlı Araştırmaları*, XVIII: 294-295.
- (1998), “Ahmet T. Karamustafa, God’s Unruly Friends: Dervish Groups in the Islamic Later Period 1200-1550, Un. of Utah Press 1994”, *Osmanlı Araştırmaları*, XVIII: 292-293.
- (1998), “Osmanlı İmparatorluğu’nda Din”, *Osmanlı Devleti ve Medeniyeti Tarihi*, ed. Ekmeleddin İhsanoğlu, İstanbul: IRCICA, II, 109-158.
- (1998), “Hızırnâme”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, XVII: 417-419.
- (1998), “Les Melâmî-Bayrâmî (Hamzavî) et l’Administration Ottomane aux XVIe-XVIIe Siècle”, *Melâmî-Bayrâmî: Études sur Trois Mouvements Mystiques Musulmans*, eds. N. Clayer-A. Popovic-T. Zarcone, İstanbul: Isis, 99-114.
- (1998), “Küreselleşme Karşısında İslam yahut İslâm’ı Bugüne ve Geleceğe Taşımak”, Prof. Dr. Erol Güngör’ün Hatırasına: Millî Kùltürler ve Küreselleşme, (Konya 16-18 Ekim 1997 Tebliğler ve Tartışmalar), *Türk Yurdu Yayınları*, 49-60.

- (1998), “Osman Turan’a Göre Din ve İslâmiyet”, Prof. Dr. Osman Turan’ın Eserinde Tarih ve Tarihi İlişkileri, Ankara: Türk Yurdu Yayınları, 87-94.
- (1998), “Düşünce Hayatı (XIV-XVII. Yüzyıllar)”, Osmanlı Devleti ve Medeniyeti Tarihi, ed. Ekmeleddin İhsanoğlu, İstanbul: IRCICA, II, 159-193.
- (1998), “Michel Balivet, Islam Mystique et Revolution Armee dans les Balkans Ottomans: Vie du Cheikh Bedreddin, “Le Hallaj des Turks (1358-59/1416)”, Cahier du Bosphore: XII, Les Editions Isis, İstanbul 1995”, Belleten, 235: 921-922, (Ayrıbasım 1999).
- (1999), “Aleviliğin Tarihsel, Sosyal Tabanı ile Teolojisi Arasındaki İlişki Problemine Dair”, Tarihi ve Kültürel Boyutlarıyla Türkiye’de Alevîler, Bektaşîler, Nusayrîler, İstanbul: Ensar Neşriyat, 385-398.
- (1999), “Oppositions au soufisme dans l’Empire ottoman aux quinzieme et sezieme siècles”, Islamic Mysticism Contested: Thirteen Centuries of Controversies and Polemics, Edited by F. de Jong-B. Radtke, Leiden: Brill, 603-613.
- (1999), “Irene Melikoff, Hadji Bektach: Un Mythe et ses Avatars, Genese & Evolution du Soufisme Populaire en Turquie, Islamic History 14and Civilisation: 20, Brill, Leiden-Boston-Köln 1998”, Belleten, LXIII/236 (Ayrıbasım), 275-277.
- (1999), “Osmanlı İmparatorluğu’ndan Bugüne Kalan Miras: İslâm” (Problematik Bir Yaklaşım Denemesi), Osmanlı, ed. Güler Eren, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, VII, 552-563.
- (1999), “Osmanlı Devleti’nin Kuruluşunda Ahilik ve Şeyh Edebali: Problematik Açından Bir Sorgulama”, II. Uluslar arası Ahilik Kültürü Sempozyumu Bildirileri, 13-15 Ekim Kırşehir: 241-248.
- (1999), “Türkiye’de Alevilik- Bektaşilik Araştırmalarında Tarihi Bozma, Yaklaşım ve Perspektif Yanlıları”, Pir Sultan Abdal, Sayı: 32, Mayıs, 2-8.
- (1999), “Klasik Dönem Osmanlı Toplumsal Hayatında Dinî Akımlara Kısa Bir Bakış”, İslâmiyat, II, sayı: 4: 13-22.
- (1999), “Ahilik ve Şeyh Edebali: Osmanlı Devletinin Kuruluş Tarihi Açısından Bir Sorgulama”, İslâmî Araştırmalar, 12/3-4, 225-230.
- (1999), “Taha Akyol, Osmanlı’da ve İran’da Mezhep ve Devlet, Milliyet Yayınları,

- İstanbul 1998”, TG, sayı: 58, Kasım-Aralık, 196-198.
- (1999-2000), “Osmanlı İmparatorluğu ve İslâm”, Türk Yurdu 700. Yılında Osmanlı, sayı 148-149, 10-13.
- (1999/2000), “Kutb ve İsyân: Osmanlı Mehdicî (Mesîyanik) Hareketlerinin İdeolojik Arkaplanı Üzerine Bazı Düşünceler”, Toplum ve Bilim, Kış 83, 48-57.
- (2000), “Babaîler İsyânından Kızılbaşlığa: Anadolu’da İslâm Heterodoksisinin Doğuş ve Gelişim Tarihine Kısa Bir Bakış”, Belleten, C.LXIV, Sayı 239: 129-159.
- (2000), “Islam: The Troublesome Heritage of the Otoman Empire (A Trial of A Problematic Approach)”, The Great Ottoman-Turkish Civilisation, ed. Kemal Çiçek, Güler Eren., Ankara: Yeni Türkiye, III, 259-270.
- (2000), “Alevî Bektaşî Düşüncesi Hakkında Genel Bilgiler”, 1. Uluslar arası Hacı Bektaş Veli Sempozyumu Bildirileri, Ankara, 47-55.
- (2000), “Osmanlı Devleti’nin Kuruluşunda Dervişlerin Rolü”, Osmanlı Devleti’nin Kuruluşu Efsaneler ve Gerçekler, (Tartışma/Panel Bildirileri 1999), Ankara: İmge Kitabevi Yayınları, 67-80.
- (2000), “Alevî Identity: Cultural, Religious and Social Perspectives, eds. T. Ollson-E. Özdalga-C. Raudvere, Svedish Research Institute in Istanbul, İstanbul 1998”, Belleten, 239: 237-238.
- (2000), “L’expression littéraire en langue turque”, États, Société et Cultures du Monde Musulman Médiéval Xe-XVe Siècle, Paris: PUF, II, 529-547.
- (2000), “Merkez-Çevre İlişkileri Çerçevesinde Türkiye’de Lâiklik, İslâm ve Terör”, Türkiye’de Terörizm: Dünü, Bugünü, Gelişimi ve Alınması Gereken Tedbirler (Bildiriler 10-11 Mayıs), Ankara: Türk Tarih Kurumu, 21-29.
- (2000), “Osmanlı İmparatorluğu ve İslâm: Problemler, Hipotezler ve Bir Perspektif Denemesi”, Uluslararası Kuruluşunun 700. Yıldönümünde Bütün Yönleriyle Osmanlı Devleti Kongresi, 7-9 Nisan 1999, Konya: 47-51.
- (2000), “Babaîler İsyânından Kızılbaşlığa: Anadolu’da İslâm Heterodoksisinin Doğuş ve Gelişim Tarihine Kısa Bir Bakış”, Alevîler/Aleviten: Kimlik ve Tarih / Identität und Geschichte, eds. İ. Engin, E. Franz, Deutsches Orient Institut, Hamburg, I, 209-233. 16

- (2000), “Çevreden Merkeze yahut Gayrimeşrûluktan Meşrûiyete: Cumhuriyet Döneminde Alevilik”, *Türk Ocakları Yüzyıllığı*, Haz. Y. Hacaloğlu, Ankara, 317-330.
- (2000), “Anadolu İnanç Önderleri İkinci Toplantısına Dair: Geleceğini İnşâ Eden Alevilik”, *Cem*, sayı: 103, Temmuz, 24-26.
- (2001-2002), “Türk ve Türkiye Tarihinde İslâm’ı Çalışmak yahut Arı Kovanına Çomak Sokmak”, *Toplum ve Bilim*, sayı: 91, 100-114.
- (2002), “Balkanlarda Popüler İslam’ın Mahiyet ve Temelleri Meselesine Dair”, *IXth International Congress of Economic and Social History of Turkey*, (Dubrovnik-Croatia, 20-23 August), *Türk Tarih Kurumu*, 117-126.
- (2002), “Osmanlı İmparatorluğu ve İslâm (Problematik Bir Yaklaşım Denemesi)”, *XIII. Türk Tarih Kongresi (Bidiriler)*, Ankara: *Türk Tarih Kurumu Yayınları*, 1-21.
- (2002), “Religion”, *History of The Otoman State, Society and Civilisation*, Ed. Ekmeleddin İhsanoğlu, İstanbul: *IRCICA*, II, 177-238.
- (2002), “Balkanlar’ın İslamlaşma sürecinde Sarı Saltık’ın Yeri ve Bazı Problemler: Sarı Saltık’ın Kimliği ve Tarihsel Rolü”, *Toplumsal Tarih*, sayı: 97, Ocak, 25-30.
- (2002), “Selçuklular ve Beylikler Devrinde Düşünce”, *Türkler*, ed. H. C. Güzel, K. Çiçek, S. Koca, Ankara, *Yeni Türkiye Yayınları*, VII, s.429-438.
- (2002), “Philosophy in the Seljuk and Beylik Periods”, *The Turks*, ed. H. C. Güzel, K. Çiçek, S. Koca, Ankara: *Yeni Türkiye Yayınları*, II, 633-642.
- (2002), “Klasik Dönem Osmanlı Düşünce Hayatı”, *Türkler*, ed. H. C. Güzel, K. Çiçek, S. Koca, Ankara: *Yeni Türkiye Yayınları*, XI, 15-26.
- (2002), “Ottoman Intellectual Life in the Classical Period”, *The Turks*, ed. H. C. Güzel, K. Çiçek, S. Koca, Ankara: *Yeni Türkiye Yayınları*, III, 743-755.
- (2002), “Osmanlı Kaynaklarında ve Modern Türk tarihçiliğinde Osmanlı-Safevî Münasebetleri (XVI-XVII. Yüzyıllar)”, *Belleten*, LXVI, Sayı 246: 503-516 (Ayrıbasım).

- (2002), “Osmanlı Kaynaklarında ve Modern Türk Tarihçiliğinde Osmanlı-safevî Münasebetleri (XVI-XVII. Yüzyıllar)”, İnan ve Türkiye Arasındaki Tarihi ve Kültürel İlişkiler Konulu Makaleler Mecmuası 1, İslami Kültür ve İlişkiler Teşkilatı ve Türk Tarih Kurumu, 111-129.
- (2002), “Türkiye’de 1980 Sonrası Tasavvuf Tarihi Araştırmalarına Genel Bir Bakış”, Toplumsal Tarih, Sayı: 108, Aralık, 10-19.
- (2003), “Alevîliğin Çözüm Bekleyen İki Temel Problematiği: Tarih ve Teoloji”, Bilgi Toplumunda Alevîlik, Haz. İbrahim Bahadır, Ankara: Bielefeld Alevî Kültür Merkezi, 151-163.
- (2003), “Türkiye Selçukluları Devrinde Şehirli Tasavvufi Düşünce yahut Mevlânâ’yı Yetiştiren Ortam”, III. Uluslar arası Mevlâna Kongresi, (5-6 Mayıs Bildiriler), 19-30.
- (2003), “Islam in the Ottoman Empire: A Sociological Framework for a New Interpretation”, IJTS, IX/1-2 (2003), 183-198.
- (2004), “Dini Bilimler ve Ulemâ”, Osmanlı Uygarlığı, eds. H. İnalçık, G. Renda, Ankara: Kültür Bakanlığı, I, 242-265 (İng. ”Religious Sciences and the Ulema, Ottoman Civilisation, 242-265).
- (2004), ”Tasavvuf, Sufiler ve Tarikatlar, Tekkeler”, Osmanlı Uygarlığı, eds. H. İnalçık, G. Renda, Ankara: Kültür Bakanlığı, I, 266-287 (İng. ”Sufism, Sufis and Tariqah, Private Dervishes Lodges”, Ottoman Civilisation, 2003, I, 266-287).
- (2004), “İslamî Bilimler ve Modernleşme Problemi”, Düşünen Siyaset, 19, 13-31.
- (2004), “Osmanlı Resmî (yahut İmparatorluk) İdeolojisi Meselesi”, Doğu Batı, sayı: 7, Ağustos-Ekim), 73-82.
- (2005), “Synchrétisme et Esprit Messianique: Le Concept de Qotb et les Chefs des Mouvements Messianiques aux Époques Seldjoukide et Ottomane (XIIIe-XVIIe Siècle)”, Synchrétismes et Hérésies dans l’Orient Seldjoukide et Ottoman (XIVe-XVIIIe Siècle), ed. Gilles Veinstein, Paris, 249-258.
- (2005), “Türk-İnan Tarihsel İlişkilerinin Önemli Bir Kesiti: İnan’ın Türkiye’deki Dinî Tesirlerinin Tarihsel ve Aktüel Boyutu Meselesi (XIII. Yüzyıldan Günümüze Kısa Bir Bakış ve Sorgulama)”, Onuncu ve Yirminci Yüzyıllar Arasında İnan-

- lılar ve Türklerin Batıyla İlişkileri, Tahran: İslami Kültür ve İlişkiler Teşkilatı ve Türk Tarih Kurumu.
- (2005), “Alevîlik Tarihinin Temel Bir Problemi: Alevîlik ve Nizari İsmaililiği”, Uluslararası Bektaşilik ve Alevîlik Sempozyumu, Isparta:Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi (28-30 Ekim), 26-33.
- (2005), “Ortaçağlar Türkiyesinde Tasavvufun Yerleşmesi: İran Tesirleri Meselesine Kısa Bir Bakış (13-15. Yüzyıllar)”, Ravâbit-ı İraniyan Ve Türkân Bâ-Garb, Sazmân-ı Farhang ve İrtibatat-ı İslâmî & Türk Tarih Kurumu, 18-21.
- (2005), -“The Wafâ’î tariqa (Wafâiyya) during and after the period of the Seljuks of Turkey: A new approach to the history of popular mysticism in Turkey”, *Mésogeios*, 25-26 (2005), 209-248.
- (2006), “Çapanoğlu İsyanı: Bir Yeniden Bakış”, Bozok Sancağı ve Yozgat Sempozyumu (Tarih-Toplum-Kültür-Gelenek), Yozgat Valiliği ve Belediyesi, 13-14 Mayıs.
- (2006), “Türkiye’de Alevîlik-Bektaşilik Araştırmalarında Tarihi Bozma, Yaklaşım ve Tarihsel Perspektif Yanlılıkları”, *Muhafazakâr Düşünce*, 7, Kış, 127-136.
- (2006), “The Wafâ’î Tariqa (Wafâ’iyya) During and After the Period of the Seljuks of Turkey: A New Approach to the History of Popular Mysticism in Turkey”, *Les Seldjoukides d’Anatolie*, Ed. Gary Leiser, Paris, 209-248.
- (2006), “Anadolu’da İslâmiyet, Fuat Köprülü ve Sonrası”, *Muhafazakâr Düşünce (Tarih II)*, Sayı 8, 9-18.
- (2006), “Türkiye Selçukluları Döneminde ve Sonrasında Vefâî Tarikatı (Vefâiyye) (Türkiye Popüler Tasavvuf Tarihine Farklı Bir Yaklaşım)”, *Belleten*, LXX/257, 119-154.
- (2006), “XIII.-XVI. Yüzyıllarda Anadolu Şehirlerinde DiniSosyal Hayat (Selçuklulardan Osmanlılara Genel Bir Bakış)”, *Anadolu Selçukluları ve Beylikler Dönemi Uygarlığı*, Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, I, 249-264.
- (2006), “Selçuklular ve Beylikler Devrinde Tasavvufi Düşünce”, *Anadolu Selçukluları ve Beylikler Dönemi Uygarlığı*, Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, I, 429-442.

- (2006), “Türkiye Selçukluları ve İslam (Genel Bir Bakış)”, Anadolu Selçukluları ve Beylikler Dönemi Uygurluğı, Ankara: T.C. Kùltür ve Turizm Bakanlığı, I, 443-458.
- (2006), “Popùler Tasavvufun Öncüsü: Ahmed Yesevi ve Hikmetleri (XII. Yùzyıl Ahmed-i Yesevi ve Yesevilik)”, Türk Edebiyatı Tarihi I, Ed: Talat S. Halman ve diğerleri, Ankara: T.C. Kùltür ve Turizm Bakanlığı, 204-210.
- (2006), “Evliya Menakıbnameleri”, Türk Edebiyatı Tarihi I, Editörler: Talat S. Halman ve diğerleri, Ankara: T.C. Kùltür ve Turizm Bakanlığı, 591-606.
- (2007), “The Interpretation of Islam by the Turks Throughout the Historical Process”, The Turkic Speaking Peoples, Eds. Doğan Kuban-Ergun Çađatay, 318-345.
- (2007), “Mevlana Önce Kendi Zaman ve Zemininin İnsanındır yahut Mevlana’yı Doğru Anlamak Üzerine”, Mevlana, Ed. Osman Horata-Adnan Karaismailođlu, Ankara: T. C. Kùltür ve Turizm Bakanlığı, 15-37.
- (2007), “İslâmî Bilimler ve Modernleşme Sorunu”, Türk Bilim Adamlarının Bakış Açısından İslâm ve Modernite, Derleyen Gönül Putlar, Remzi Kitabevi, İstanbul: Remzi Kitabevi, 37-60.
- (2007), “Mevlânâ’yı Doğru Anlamaya Dair (Sosyal Tarihçilik Açısından Bir Yaklaşım)”, International Symposium On Mawlana Jalaluddin Rumi, Unesco & Ministry of Culture and Tourism (Turkey) 8-11 May, Istanbul & Konya.
- (2007), “Sufi Milieux and Political Othority in Turkish History: A General Owerview (Thirteenth-Seventheent Centuries)”, Princeton Papers (Interdisciplinary Journal of Middle Eastern Studies), XV: 165-197.
- (2009), “Social, Cultural and Intellectuel Life in Anatolia”, The Cambridge History of Turkey, Volume 1: Byzantium to Turkey 1071-1453, ed. K. Fleet, Cambridge University Press, 353-422.
- (2009), “Vie Socio-religieuse dans les Villes Anatoliennes du XIIIe au XVIIe Siecles”, Mélanges en l’Honneur du Prof. Dr. Suraiya
- (2009), “Fatih, Fetih ve Osmanlı Merkezietçiliđi”, Halil İnalçık Armağanı-I: Tarih Araştırmaları, (Doğu-Batı), Ankara 2009, ss. 89-104.

The Persian Encyclopaedia of Islam, “Baba İlyas-ı Horasani”

Lexicon Des Mittelalters, “Mahmud Paşa”

Basılmakta olan Ansiklopedi Maddeleri

- EI3 “Ahmad Shams Al-Dîn Marmarawî (Yıghıtbaşî), Ahmad Shams Al-Dîn B. ‘Îsâ”
- “Djamâl Al-Dîn Aksarâyî, Muhammad B. Muhammad”
- “Akhi”
- “Baba”
- “Baba Ilyas Khurasani”

Encyclopédie de l’Empire Ottoman:

- “Alevi”
- “Kızılbaş”
- “Şahkulu”
- “Kalender”

Ewic Encyclopaedia and Islamic Culture, “Women, Gender And Millenarian Uprisings In Turkey”, Leiden.

EIR, “Turkish-Iranian Religious Relations (From the Times of the Seljuks to the End of Ottoman Times)”.

“Babaîler İsyanı: Yeniden Bakış”, XV. Türk Tarih Kongresi.

Faroqhi, ed. Abdeljelil Temimi, Publ. de la Fondation Temimi, Tunis, 247-286.